

HÖGSKOLAN
DALARNA

Allmän studieplan för forskarutbildningsämnet vårdvetenskap inom området Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik

Beslut: FUN 2022-11-17

Revidering: 2024-03-26

Dnr: C 2022/1483

Gäller fr.o.m.:2023-01-01

Ansvarig för uppdatering: Studierektor för forskarutbildning

HÖGSKOLAN DALARNA Forskarutbildningsnämnden

Ämnesbeskrivning

Forskarutbildningsämnet *vårdvetenskap* har förankring främst i ämnesgrupperna omvårdnad, sexuell, reproduktiv och perinatal hälsa samt medicinsk vetenskap. *Vårdvetenskap* är ett tvärdisciplinärt ämne inriktat på studier av mänskliga hälsorelaterade behov och problem samt processer, faktorer och åtgärder relaterade till fysisk, psykisk och social hälsa och ohälsa i olika sammanhang och miljöer. Studieområdet är brett och kan till exempel omfatta patienters och anhörigas upplevelser av sjukdom och vård, livskvalitet, bemötandet av patienter eller omsorgstagare, effekter av insatser, vårdpersonalens situation samt hälso- och sjukvårdens eller omsorgens organisering och ledning. Ämnet inkluderar inte biomedicinskt orienterad forskning. Forskarutbildningen har ett tvärvetenskapligt perspektiv som karakteriserar forskningsområdet. Detta innebär att doktorander och forskare från andra ämnen än de ovan angivna även inkluderas baserat på avhandlingsarbetets inriktning.

Området *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik* behandlar individens och samhällets insatser för att främja människors hälsa och sociala villkor, samt utveckling av hälso- och välfärdsarbete genom framtagande av kunskap, sammanställning och kritisk granskning av kunskap, implementering av evidensbaserad kunskap och utvärdering av evidensbaserad praktik. Evidensbaserat hälso- och välfärdsarbete innebär att bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap vägs samman med professionell erfarenhet och den enskilde brukarens/klientens/patientens situation, erfarenhet och önskemål vid beslut om insatser. Forskningen inom området är till sin natur praxisinriktad.

Forskarutbildningen i ämnet *vårdvetenskap* inom området *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik* syftar till att utveckla doktorandernas förmåga och färdigheter i att ta fram underlag för evidensbaserad kunskap genom originalstudier, systematisk litteratursökning, sammanställning och kritisk granskning av identifierad vetenskaplig kunskap, hur den evidensbaserade kunskapen kan implementeras i hälso- och välfärdssektorn och hur tillämpningen kan utvärderas. Utbildningen ska ge självständig förmåga att tillämpa vetenskapsteori; vetenskaplig design, metoder och analys med såväl kvantitativ som kvalitativ ansats; forskningsetik samt vetenskaplig presentation och kommunikation. Efter avslutad utbildning utfärdas doktorsexamen/licentiatexamen i forskarutbildningsämnet *vårdvetenskap* inom området *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik*.

Mål för utbildningen

Allmänna lärandemål

Målen med utbildningen i enlighet med Examensordningen, bilaga 2 Högskoleförordningen (1993:100) är följande:

Doktorsexamen

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Licentiatexamen

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Behörighet och urval

Utlysning av doktorandanställningar sker nationellt, och ibland även internationellt. Ansökan sker i konkurrens. Prefekt beslutar om utlysning och anställning som doktorand samt om undantag av utlysning av lediga utbildningsplatser.

För att bli antagen till forskarutbildning i *vårdvetenskap* inom området *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik* krävs att den sökande uppfyller villkor för både grundläggande och särskild behörighet och bedöms ha förmåga som krävs för att tillgodogöra sig forskarutbildningen.

Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet att antas till forskarutbildning har den som har:

1. avlagt en examen på avancerad nivå
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 hp, varav minst 60 hp på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Prefekt får för enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.

Särskild behörighet

Särskild behörighet att antas till forskarutbildning i *vårdvetenskap* inom området *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik* har den som har:

1. avlagt examen på avancerad nivå i vårdvetenskap/omvårdnad, socialt arbete eller motsvarande ämne relaterat till hälso- och välfärdsområdet,
2. med godkänt betyg genomfört examensarbete på avancerad nivå inom hälso- och välfärdsområdet,
3. har nödvändiga språkkunskaper i engelska.

För att bli antagen till forskarutbildningen i forskarutbildningsämnet krävs att den sökande uppfyller villkor för både grundläggande och särskild behörighet och bedömas ha den förmåga som krävs för att tillgodogöra sig forskarutbildningen.

Behörighets- och lämplighetsprövning, inklusive motsvarande-/validering eller dispensprövning görs av studierektor i samråd med ämnesansvarig inför beslut av prefekt.

Urval

Utllysning av doktorandanställning formuleras med beaktande av den allmänna studieplanen i samråd med, i förekommande fall, tilltänkt handledare, studierektor, avdelningsledare samt HR-avdelning.

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven ska göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen och baseras på följande bedömningsgrunder:

1. personlig lämplighet,
2. tidigare studieresultat med särskild vikt på kvaliteten på examensarbete på avancerad nivå,
3. förmåga till muntlig och skriftlig kommunikation på engelska,
4. övriga meriter

Urval av sökande vilar på studierektor i samråd med tilltänkt handledare och avdelningsledare som rangordnar de sökande utifrån de urvalskriterier som framgår i den allmänna studieplanen.

Prefekt beslutar om antagning eller avslag baserat på vad som framkommit i samband med intervjuer av de sökande och referenstagning samt i förekommande fall baserat på skriftlig inlämningsuppgift från de sökande. En finansieringsplan som klargör det ekonomiska ansvaret för doktorandens hela forskarutbildningstid biläggs ansökan till forskarutbildning.

Inför beslut om antagning till forskarutbildning ska följande bedömas och beredas av studierektor

1. det tänkta projektets relevans för forskarutbildningsämnet,
2. finansieringsplan inklusive eventuella avtal med andra arbetsgivare än Högskolan Dalarna
3. om adekvat handledarkompetens finns tillgänglig för att bistå med god och professionell handledning

Handledning

Till varje doktorand ska två till tre handledare utses. Om särskilda skäl finns kan en fjärde handledare utses. En av handledarna utses som huvudhandledare och denne ska vara behörig som docent eller professor. Biträdande handledare ska vara disputerad. Minst en av handledarna ska vara anställd vid Högskolan Dalarna. Samtliga handledare ska ha genomgått handledarutbildning, eller presentera en plan för genomförande av sådan utbildning. Huvudhandledaren ska ha god kunskap om institutionens utbildnings- och forskningsverksamhet, samt om nationella och lokala regelverk som reglerar utbildning på forskarnivå.

Prefekt utser huvudhandledare och biträdande handledare i samband med antagning eller senast i samband med studiestart. Byte av handledare kan ske närhelst doktorand eller handledare initierar detta (se Regler för utbildning på forskarnivå). Vid byte av handledare är det prefekt som fattar beslut. Doktorander har rätt till handledning om 128 timmar per år.

Allmänt om utbildningens uppläggning

Utbildning för doktorsexamen (licentiatexamen) omfattar fyra (två) års heltidsstudier, sammanlagt 240 (120) hp. Utbildningen består av en kursdel som omfattar 45 hp, varav 30 hp obligatoriska och 15 hp valbara kurser (doktorsexamen), respektive 30 hp, varav 22,5 hp obligatoriska och 7,5 hp valbara kurser (licentiatexamen). Därtill en avhandlingsdel om 195 hp (doktorsexamen) respektive 90 hp (licentiatexamen).

Efter ungefär halva studietiden till doktorsexamen ska ett halvtidsseminarium genomföras. Minst två obligatoriska forskarutbildningskurser ska vara genomförda och godkända. Syftet är att granska det hittillsvarande arbetet och planen för fortsättning fram till disputation. Seminariet utlyses offentligt och granskare utses av huvudhandledaren. Seminariet genomförs med huvudhandledaren som ordförande och med två granskare som inte är anställda vid det egna lärosätet samt en granskare från det egna lärosätet. Granskarna ska ha docent- eller professorskompetens om inte särskilda skäl föreligger. Granskarna, handledare och doktorand samlas enskilt efter seminariet för att sammanfatta och ange riktning för det fortsatta arbetet.

En person får vara anställd som doktorand under sammanlagt högst åtta år. Utbildningstiden får förlängas om särskilda skäl föreligger (sjukskrivning, tjänstgöring inom totalförsvaret, förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer samt föräldraledighet). Doktoranden får delta i undervisning och annat s.k. institutionsarbete i en omfattning av maximalt 20% av den totala studietiden och kompenseras med motsvarande förlängning av studietiden.

Individuell studieplan

En individuell studieplan som anger hur utbildningen ska läggas upp ska upprättas. Den individuella studieplanen utformas gemensamt av doktoranden och dennes huvudhandledare och ska klargöra parternas åtaganden och tidsplan för doktorandens utbildning, såväl specifika målsättningar för doktoranden som handledningens omfattning. Den individuella studieplanen ska, vid fastställande, innehålla:

1. namn på huvudhandledare och biträdande handledare
2. specificering av handledningens organisering
3. preliminär titel på avhandlingen, beskrivning av planerat vetenskapligt projekt, samt tidsplan för doktorandens forskarutbildning
4. redogörelse för forskningsetisk prövning
5. plan över forskarutbildningskurser som ska ingå och en förteckning av genomgångna kurser
6. aktivitetsgrad i forskarutbildningen
7. redogörelse för mängd institutionstjänstgöring/annan tjänst
8. beskrivning av övrig vetenskaplig aktivitet såsom deltagande i seminarier, konferenser och forskningsvistelser vid andra lärosäten

Den individuella studieplanen upprättas på särskild blankett gemensamt av doktorand och huvudhandledare, bereds av studierektor varefter den ska fastställas av prefekt senast tre månader efter startdatum.

Den individuella studieplanen följs upp och revideras årligen om inte annat angetts i den individuella studieplanen och sänds till studierektor som ansvarar för uppföljning, och rapportering till prefekt. Om studierektor eller prefekt begär görs uppföljning oftare än årligen.

Väsentliga avvikelser från individuell studieplan kan medföra att doktoranden avskiljs från tillgången till högskolans resurser i enlighet med Högskoleförordningen (1993:10. 6 kap., 30§). Om en doktorand i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen, ska rektor besluta om doktoranden inte längre ska ha rätt till handledning och andra resurser för utbildningen. Innan ett sådant beslut fattas ska doktoranden och dennes handledare ges möjlighet att yttra sig. Prövningen ska göras på grundval av deras redogörelser och annan utredning som är tillgänglig. Vid bedömningen ska det vägas in om högskolan har fullgjort sina egna åtaganden enligt den individuella studieplanen. Beslutet ska vara skriftligt och motiverat. Beredningsansvaret åligger prefekt. Rutiner för hur väsentliga avvikelser hanteras beskrivs i *Handläggningsordning för indragning av handledning och andra resurser för doktorand*.

Kurser

Kurser kan genomföras vid Högskolan Dalarna eller vid andra lärosäten. Det ska finnas en skriftlig kursplan där kursmål, innehåll och poängtal framgår. Kurser som ingår i forskarutbildningen ska specificeras i den individuella studieplanen.

Kurserna är uppdelade i obligatoriska och valbara kurser. Tillgodoräkning av kurser och andra moment bereds av huvudhandledare och beslutas av ämnesansvarig för forskarutbildningsämnet vårdvetenskap på delegation av prefekt. Två av de obligatoriska kurserna ska vara genomförda och godkända innan halvtidsseminariet och samtliga obligatoriska kurser ska vara genomförda och godkända innan disputationens anmälan eller anmälan om licentiatseminarium lämnas in. Undantag kan ges vid särskilda skäl.

Doktorsexamen

Doktorsexamen består av en kursdel som omfattar 45 hp, varav 30 hp är obligatoriska kurser. Obligatoriska kurser:

- Allmänvetenskaplig introduktionskurs, 7,5 hp
- Vetenskapliga metoder, 7,5 hp
- Systematisk litteraturöversikt, metasyntes och metaanalys, 7,5 hp
- Implementeringsforskning i hälso- och välfärdsarbete, 7,5 hp

Valbara kurser väljs utifrån doktorandens behov och avhandlingsarbetets inriktning.

Licentiatexamen

Licentiatexamen består av en kursdel som omfattar 30 hp, varav 22,5 hp är obligatoriska. Som obligatoriska kurser räknas:

- Allmänvetenskaplig introduktionskurs, 7,5 hp
- Vetenskapliga metoder, 7,5 hp
- Systematisk litteraturöversikt, metasyntes och metaanalys, 7,5 hp

Avhandling

Doktorsavhandlingen ska utformas som en sammanläggningsavhandling med ett antal vetenskapliga artiklar samt en ramberättelse på svenska eller engelska.

Doktorsavhandlingen ska bestå av minst tre, och vanligtvis fyra, vetenskapliga arbeten, men det är den vetenskapliga kvaliteten och doktorandens självständiga bidrag till kunskapsutvecklingen som bedöms, inte antalet artiklar i avhandlingen. Doktoranden ska vara förstaförfattare på minst tre delarbeten. Minst två delarbeten ska vara accepterade för publicering eller publicerade i en sakkunniggranskad internationell vetenskaplig tidskrift, varav minst ett av de accepterade/publicerade delarbetena ska baseras på en empirisk undersökning

Licentiatuppsatsen ska bestå av två eller flera vetenskapliga artiklar med en kort ramberättelse som också tjänar som en introduktion till avhandlingsämnet.

Doktoranden ska vara förstaförfattare på minst ett delarbete. Minst ett delarbete ska vara baserat på en empirisk studie och accepterat för publicering eller publicerat i en sakkunniggranskad internationell vetenskaplig tidskrift.

För både doktorsavhandling och licentiatuppsats får studieprotokoll för en större empirisk datainsamling ingå under förutsättning att även minst en empirisk studie baserad på protokollet ingår. Högst en systematisk översikt kan ingå och inkluderas som ett delarbete förutsatt att den ligger till grund för doktorandens projekt och inte avser planering av projekt efter avslutad forskarutbildning.

Samtliga vetenskapliga delarbeten i sammanläggningsavhandling och ramberättelsen i avhandlingen bör ha seminariebehandlats fortlöpande under forskarutbildningen. Minst ett par delarbeten bör också ha presenterats på vetenskapliga konferenser nationellt och internationellt.

De publicerade/accepterade artiklarna samt samtliga manuskript som ingår i avhandlingen/licentiatuppsatsen skall förhandsgranskas av betygsnämnden. Betygsnämndens ledamöter bör individuellt uttrycka om de tycker att delarbetena uppfyller det omfång och den kvalitet som motsvarar kunskapsmålen för fyra respektive två års heltidsstudier. Betygsnämnden meddelar en samlad rekommendation till studierektor för forskarutbildningen. Ett positivt utlåtande vid förhandsgranskningen innebär inte att avhandlingen/licentiatuppsatsen blir godkänd vid

disputationen/licentiatseminariet. Granskningen är en bedömning av om doktorandens vetenskapliga arbete håller en sådan kvalitet och är av sådan omfattning att det kan försvaras vid en offentlig disputation/licentiatseminarium.

Ramberättelsen ska granskas av minst två granskare vid ett seminarium. Innan avhandlingen/licentiatuppsatsen skickas in för tryckning sker en plagieringskontroll av ramberättelse av studierektor.

Examensbenämning

Utbildningen leder till en filosofie doktorsexamen i Vårdvetenskap respektive filosofie licentiatexamen i Vårdvetenskap.

Examenskrav

Examinationen vid Högskolan Dalarna regleras av *Regler för utbildning på forskarnivå*. Forskarutbildning avslutas med en offentlig disputation/licentiatseminarium. För examen krävs att den forskarstuderande får betyget godkänd på dels de kurser som ingår i utbildningen, dels på doktorsavhandlingen eller licentiatuppsatsen samt försvaret under disputationen/licentiatseminariet.

Efter förslag från huvudhandledare samt efter kontroll av att jäv inte föreligger utser Forskarutbildningsnämnden ordförande för akten/seminariet, betygsnämnd, ersättare i betygsnämnd och opponent för disputationen/licentiatseminariet. Ordförande samt de tre betygsnämndsledamöterna ska vara docent eller professor, opponenter ska ha minst doktorsexamen. Opponenten ska inte vara anställd vid Högskolan Dalarna och som mest får en betygsnämndsledamot vara anställd vid Högskolan Dalarna.

Forskarutbildningsnämnden fattar beslut om tidpunkt, plats, ordförande för akten/seminariet, opponent, betygsnämndeledamöter och ersättare för disputation/licentiatseminarium senast tre månader innan genomförande av disputation/licentiatseminarium.

Doktorsexamen

För att erhålla doktorsexamen krävs 240 hp, varav 45 hp inhämtas i kursdelen och resterande 195 hp utgörs av en doktorsavhandling. Avhandlingen ska försvaras muntligt på engelska eller svenska vid en offentlig disputation som leds av en ordförande med medverkan av en opponent och bedöms av en betygsnämnd. Avhandlingen och försvaret av avhandlingen bedöms som underkänd eller godkänd.

Licentiatexamen

För att erhålla licentiatexamen krävs 120 hp, varav 30 hp inhämtas från kursdelen och resterande 90 hp utgörs av en licentiatuppsats. Uppsatsen ska presenteras muntligt på engelska eller svenska vid ett offentligt seminarium. Licentiatseminariet leds av en ordförande med medverkan av en opponent och bedöms av en betygsnämnd. Licentiatuppsatsen samt försvaret av uppsatsen bedöms som underkänd eller godkänd.